

INGEZONDEN.

HEEFT DE ENQUÊTE OVER MARITALE TUBERCULOSE DAN GEEN RESULTAAT OPGELEVERD?

Ofschoon ik door uitstедigheid het ingezonden stukje van Dr. VAN DANTZICH van 29 Juli niet dadelijk heb kunnen beantwoorden, mag ik toch niet nalaten daarop terug te komen, al ware het slechts omdat de erkentelijkheid voor zijn goede hulp mij den plicht oplegt, hem op een, zeker onwillekeurig begane, fout te wijzen. VAN DANTZICH beweert toch, dat zijn verbeterde berekening mijn betoog niet veel sterker heeft gemaakt. De vraag hoeveel sterker is natuurlijk niet voor discussie vatbaar, maar waar de kracht van mijn betoog in de cijfers zit, in het verschil tusschen 123 en $96 = 27$, en de heer VAN DANTZICH heeft berekend, dat ik dat verschil veel te klein heb aangenomen, en dat het zelfs meer dan 1200 bedraagt, is die bewering onhoudbaar. Evenmin kan VAN DANTZICH zich daarvan afmaken door wat hij (blz. 359) zegt uit de enquête te willen concludeeren. Dat doet niets ter zake, hij mag concludeeren wat hij wil, maar ontkennen dat hij mijn betoog versterkt heeft kan hij niet.

Evenals de heer VAN DANTZICH heeft thans Dr. SCHUCKINK KOOL beweerd, dat de enquête ons heeft gelaten „so klug wie zuvor”. Geen van beiden schijnt iets te gevoelen voor het standpunt van Dr. DE JAGER, die althans toegeeft „dat het vreemd is dat gevallen waar infectie in het spel schijnt „te wezen blijkens het rapport zco hoogst zeldzaam voorkomen”. Dit laatste zouden eerstgenoemde heeren misschien ook hebben ingezien, als zij niet een bezwaar tegen de enquête hadden dat vooral bij Dr. SCHUCKINK KOOL schijnt te hebben gewogen, de tegenwerping n.l. van de meerderheid der commissie, dat het aantal jaren der enquête door de minderheid op 25 jaren berekend, te hoog zou zijn genomen. „Daardoor missen”, zegt SCHUCKING KOOL, „de op dit cijfer gebaseerde berekeningen alle waarde”.

Mij komt het voor, dat die tegenwerping der meerderheid niet zoo belangrijk is als de Heeren meenen. Dat onder de opgegeven gevallen verscheidene voorkomen, waar de tuberculose van den tweeden echtgenoot zich eerst vertoond heeft 8—25 jaar na het begin der samenwoning blijkt uit tabel IV en V op pag. 14 en 15 van het rapport. Voor deze gevallen was dus de duur der enquête van 25 jaar niet te lang. Maar als men aanneemt, dat hij voor alle andere gevallen te lang is genomen, dat het waarnemingsvermogen der artsen niet verder reikt dan bijv. 8 jaar, dat al die andere gevallen dus in de laatste 8 jaren zijn voorgekomen, en als men dan voor het berekenen van de gewone sterfte van gehuwden ook slechts de laatste 8 jaren in rekening brengt, dan moet die tegenwerping vervallen. Ook in dat geval overtreft de berekende gewone sterfte aan tuberculose het aantal opgegeven gevallen belangrijk.

In de laatste 8 jaren had Nederland 41 millioen inwoners. Daarvan moeten 57 per 100.000 gehuwden aan tuberculose zijn gestorven, in het geheel dus 23370. Hoeveel hunner wederhelften ook aan tuberculose zijn gestorven, laat zich door de formule DE BOER berekenen. Deze moet echter worden gewijzigd naar

de *feitelijke* algemeene sterfte en die aan tuberculose van de groep der gehuwden (conf. pag. 295).

Na 8 jaar moeten van deze gehuwden nog in leven zijn geweest:

$$\frac{1}{8} \frac{1 - \left\{ 1 - \frac{11.4}{1000} \right\}^8}{\frac{11.4}{1000}} = \frac{86.66}{91.2} \text{ of ongeveer } \frac{19}{20}$$

Dus zijn overleden $\frac{1}{20} \times \frac{3.73}{11.4}$, dus van 23370 = 380.

Nu kan men tegenover die 380 berekende gevallen plaatsen, of de door de minderheid bruikbaar geachte 96 gevallen of desnoods alle gevallen die aan de commissie zijn opgegeven 181, mits men er de zoo even besproken 10 gevallen met een langeren waarnemingstijd tabel IV en V van aftrekt. In beide gevallen is het door berekening verkregen cijfer van 380 groot genoeg om de bevreesing van Dr. DE JAGER door anderen te doen deelen. Toch mag ik niet verzwijgen dat mij het eerste cijfer, 86, juist voorkomt, omdat de minderheid der enquête-commissie slechts die gevallen als onbruikbaar heeft ter zijde gelegd waar de tweede echtgenoot nog in leven was of de aangever van een geval, in plaats van inlichtingen, slechts vraagtekens en streepjes kon verstrekken.

Op grond van het bovenstaande wil het mij toeschijnen dat het constateeren van een te kort, of liever nog het ontbreken van een belangrijk excedent van waargenomen gevallen tegenover de berekende toch in elk geval als resultaat dezer enquête mag worden aangemerkt.

Ik koester de hoop, dat deze quaestie, zooals Dr. SCHUCKINK KOOL meent, aan de orde zal blijven, totdat haar oplossing een feit zal zijn geworden, al ware het slechts, omdat de phase waarin deze zaak thans verkeert, slechts strekken kan om wat men wetenschap noemt geheel te discrediteeren. Waar zooals nu gebleken is 1362, bijna de helft der Nederlandsche medici, schriftelijk hebben verklaard, dat zij nooit maritale tuberculose hebben waargenomen, aan den anderen kant een dogmatische coterie eischt, dat men de besmetting door tuberculose door sociale maatregelen zal bestrijden, terwijl VAN DANTZICH, SCHUCKINK KOOL e. a. beweren, dat wij omtrent die besmetting „so klug”, lees „unklug”, zijn „wie zuvor”, daar acht ik het een groot voordeel, dat praktische mannen als RIETEMA, REDDINGIUS, C. DEKKER, SCHUCKINK KOOL e. a. deze zaak, die maar al te lang de speelbal geweest is der dogmatische bacteriologie, zelf ter hand nemen. De weg door SCHUCKINK KOOL gewezen, kan, mits op grotere schaal, stellig tot resultaten leiden. Als de f 10.000 die de regeering thans aan de z.g. tuberculose-bestrijding waagt, eens beschikbaar werden gesteld om een tijdelijken ambtenaar te bezoldigen met de opdracht, met het oog op deze quaestie overal de registers van den burgerlijken stand na te pluizen, zou daarvan m. i. slechts winst kunnen worden verwacht.

FOKKER.

TORTICOLLIS OCULARIS.

Ternauwernood van mijn vacantiereisje teruggekeerd, werd door eenige vragen van een zeer geachten practicus mijn opmerkzaamheid gevestigd op